

INGAAN IN HET MYSTERIE VAN HET KRUIS

Vasten 2021 met de heilige Teresa van Ávila

De vijfde zondag van de Vastentijd luidt de «tijd van de Passie» in, het laatste deel van de vastentijd dat ons zal leiden naar de viering van de Goede Week. Het is een kwestie van binnengaan in het mysterie van het Kruis door Jezus te volgen en te imiteren zoals het liturgische gebed van deze zondag uitnodigt: “Moge uw genade voor ons verkrijgen, Heer, om met vreugde de naastenliefde te imiteren van Christus die zijn leven gaf uit liefde voor de wereld”. Het evangelie van de tarwekorrel en de vijfde verblijven van de heilige Teresa, dat verwijst naar de dood van de zijderups, wijzen ons de weg.

1. Joh 12, 20-33 – Als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft

Het Evangelie van Johannes bestaat uit twee grote delen: het Boek der tekenen (hoofdstukken 1 tot 12) en het Boek van de Glorie (hoofdstukken 13 tot 21). De evangelische episode

van vandaag grijpt bij benadering plaats rond het Uur van Jezus, dat van zijn Passie, dat van zijn verheerlijking (vgl. Joh 13: 1):

Onder degenen die bij gelegenheid van het feest optrokken ter aanbedding waren ook enige Grieken. Deze nu klampten Filippus van Betsaida in Galilea aan en vroegen hem: “Heer, wij zouden Jezus graag spreken.” Filippus ging het aan Andreas vertellen en tenslotte brachten Andreas en Filippus de boodschap aan Jezus over. Jezus antwoordde hun: “Het uur is gekomen, dat de Mensenzoon verheerlijkt wordt. Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: als de graankorrel niet in de aarde valt en sterft blijft hij alleen; maar als hij sterft brengt hij veel vrucht voort. Wie zijn leven bemint verliest het; maar wie zijn leven in deze wereld haat zal het ten eeuwigen leven bewaren. Wil iemand Mij dienen dan moet hij Mij volgen; waar Ik ben, daar zal ook mijn dienaar zijn. Als iemand Mij dient zal de Vader hem eren. Nu is mijn ziel ontroerd. Wat moet Ik zeggen? Vader, red Mij uit dit uur? Maar daarom juist ben Ik tot dit uur gekomen. Vader, verheerlijk uw Naam.” Toen kwam er een stem vanuit de hemel: “Ik heb Hem verheerlijkt en zal Hem wederom verheerlijken.” Het volk dat er bij stond te luisteren zei dat het gedonderd had. Anderen zeiden: “Een engel heeft tot Hem gesproken.” Maar Jezus sprak: “Niet om Mij was die stem maar om u. Nu heeft er een oordeel over de wereld plaats, nu zal de vorst dezer wereld worden buitengeworpen; en wanneer Ik van de aarde zal zijn omhooggeheven zal Ik allen tot Mij trekken.” Hiermee duidde Hij aan welke dood Hij zou sterven.

Ook wij willen Jezus zien! De tweede zondag van de vasten leerde ons vooral naar hem te luisteren en deze zondag nodigt ons uit om hem te volgen tot in zijn Passie, waarvan het Uur na-

dert. De evangelist spreekt erover in termen van verheerlijking en verheffing. We hebben al over deze laatste term nagedacht in het evangelie van de koperen slang. **In het Johannesevangelie**

zijn glorie en kruis, passie en opstanding, manifestatie en verwezenlijking van de verlossing onafscheidelijk.

Jezus volgen is hem dienen, wat ook een aanwezigheidservaring is van de Heer. Het gaat zelfs zo ver als het geven van je leven en meer bepaald, het laten nemen: «het liefhebben» is integendeel, het tegenhouden. We bevinden ons midden in de evangelische paradox: iemands leven behouden leidt tot de dood, terwijl de dood ervaren als een geschenk, de weg naar het eeuwige leven is. Het beeld van de tarwekorrel maakt dit duidelijk door deze dood te associëren met vruchtbaarheid: “veel vrucht dragen” en dan, met betrekking tot de dood van Jezus, “alle mensen aantrekken”. Het mysterie van de Passie binnengaan is deze beweging van geven en opgeven. Maar deze beweging is ook een geschenk: het is niet alleen de vrucht van onze wil, maar wordt in navolging van Jezus beleefd. Dit is wat we doen door zijn Passie te vieren. Het tweede deel van onze evangelietekst kondigt de op handen zijnde intrede aan en geeft de diepe betekenis ervan.

In tegenstelling tot de drie andere, vertelt het Evangelie volgens Johannes niet het verhaal

van Gethsemane, maar bepaalde kenmerken van deze episode zijn terug te vinden in het Evangelie van deze zondag. Te beginnen met eenzelfde dramatisch klimaat. Het Uur nadert waarop de Prins van deze wereld zal worden «geoordeeld» en «buiten geworpen». «Mijn ziel is overstuur»: het is een zeer aangrijpend ogenblik. Net als in de synoptische evangeliën zien we de vrees van Jezus vóór zijn lijden, vóór het mysterie van de zonde, maar hij antwoordt met een hernieuwde instemming om de wil van zijn Vader te doen: “Daarom ben ik tot dit uur gekomen!» De gemeenschap met de Vader, die in de synoptische evangeliën wordt uitgedrukt door de woorden van Jezus «Niet mijn wil, maar uw wil», komt hier tot uiting door de tussenkomst van de Vader. Het geeft, als een “voice-over” en op de manier van de episode van de Transfiguratie, de betekenis van wat zal volgen: de verheerlijking van Jezus. Intimiderend en mysterieus, cruciaal en beslissend plaatst deze episode ons in het hart van wat zich tijdens de Passie zal ontfouwen. De aflevering van Gethsemanië bevat, als een tarwekorrel, in de kern het hele mysterie van Pasen.

2. De vijfde Verblijven. “Dat hij sterve, de zijderups!”

In het kasteel, beschreven door de heilige Teresa, zijn de vijfde verblijven ook een beslissende toegang tot het mysterie. Na de voorbereidende fase van de eerste drie verblijven en na het tussenstuk van de vierde verblijven, waarin de vertroosting en spirituele smaken worden uiteen gezet, kondigt zich in Karmelientaal de ervaring van de contemplatie aan, waarin het God is die de ziel directer leidt. Literair hebben de vijfde verblijven, vier hoofdstukken. Om de intrede in de contemplatie te beschrijven, gebruikt Teresa twee beelden. De ene is traditioneel en dat is het huwelijk. Voorgesteld in het vierde hoofdstuk, zal het als een rode draad dienen voor de rest van het boek: de vijfde verblijven komen overeen met het samenkomen, de zesde met de verloving en de zevende met het spirituele huwelijk. De andere afbeelding, gepresenteerd in het tweede hoofdstuk, is uniek voor de Madre: **de zijderups die moet sterven om een prachtige witte vlinder te worden.** Wie dergelijke vlinders al heeft gezien, zegt bij zichzelf dat dit gelukkig niet het geval was voor Teresa, die deze afbeelding dan misschien niet zou hebben gebruikt! Maar als de zijdevlinder niet erg mooi is, is de mystieke vlinder waarover Teresa spreekt wel en het beeld is duidelijk aan Pasen verwant en goed passend bij de evangelische stervende tarwekorrel.

Je hebt zeker al gehoord hoe wonderbaar de zijde ontstaat. Alleen Hij kon zo iets uitvinden. Een kiempje, niet groter dan een peperkorrel – zelf heb ik het nooit gezien maar ik weet het van horen zeggen en mocht het onjuist zijn dan ligt de fout niet bij mij – begint door de warmte

te leven, zodra de eerste bladeren op de moerbeiboom komen. Tot op de dag waarop het voedsel waarvan het moet leven verschijnt, leek het dood. Het voedt zich met moerbeibladeren tot men het, groot geworden, over enkele takjes laat beschikken. Met zijn snuitje weeft de worm daar dan zelf de zijde. Hij maakt een klein nauw aansluitend omhulsel waarin hij zich opsluit. De worm die zelf groot en lelijk is sterft erin en uit dezelfde cocon komt een klein, bevallig wit vlindertje te voorschijn.

(...) 4. Zoals ik bij het begin schreef brengt die worm, wanneer hij volgroeid is, zijde voort en bouwt hij het huis waarin hij zal sterven. Hier zou ik willen doen begrijpen dat Christus dit huis is. Ik meen ergens gelezen of gehoord te hebben dat ons leven verborgen is in Christus of in God, wat hetzelfde betekent. Of, dat Christus ons leven is. Staat het er zo of niet, het verandert niet veel aan mijn vergelijking.

5. Hier zie je, dochters, wat we met Gods genade kunnen doen. Zijne Majesteit zelf kan onze woning zijn, zoals Hij dat is in het gebed van vereniging. En wij zijn in staat die woning te bouwen! Wanneer ik zeg dat Hij het verblijf is, en dat wij het zelf kunnen optrekken om ons erin te vestigen, geef ik de indruk te willen zeggen dat wij aan God iets kunnen ontnemen of toevoegen. Wel ja, wij kunnen dat! Niet iets ontnemen of toevoegen aan God, maar wel iets prijsgeven van, of toevoegen aan onszelf, net zoals die wormpjes doen. Want nauwelijks hebben we gedaan waartoe we in staat waren of God zal dit kleine werk – eigenlijk is het niets – verenigen met zijn grootheid. Hij zal er zo'n grote waarde aan geven dat het loon van dit werk de Heer zelf wordt. En daar Hij het grootste deel van de onkosten op Zich nam, wil Hij dat kleine beetje lijden verenigen met het grote lijden van Zijne Majesteit opdat alles één zij.

6. Vlug aan het werk dan, mijn dochters! Laten we haastig dit kleine omhulsel weven, terwijl we afstand doen van onze eigenliefde, onze wil, onze gehechtheid aan wat ook op aarde. Laten we ons toelagen op boete, gebed, versterving, gehoorzaamheid en op alles wat je dient te weten. Dan zullen we doen wat we kunnen en wat ons geleerd werd! Laat de worm dood gaan. Sterven, zoals hij dat doet wanneer het werk waarvoor hij geschapen werd, beëindigd is! En je zult merken hoe we God zien en hoe wijzelf in zijn grootheid geborgen zijn, net als het wormpje in de cocon. (V IB 2, 2,4-6)

De dood aan zichzelf, uitgedrukt door die van de zijderups, is een pad dat tot leven leidt. Vergeleken met het evangelische beeld van de tarwekorrel, benadrukt dat van de pop het transformatieproces dat dit inhoudt en de rol van de genade, omdat deze transformatie niet alleen de daad van de ziel is, ook al speelt zijn "werk" een doorslaggevende rol: gebed en ascese ("veelvuldig biechten", "goede lectuur") etc.

In waarheid zeg ik je dat de ziel zichzelf niet kent. Ga maar het verschil na tussen een lelijke worm en een wit vlindertje. Zo is het hier. Ze weet niet hoe ze zo'n grote weldaad kon verdienen. Ik bedoel dat ze niet weet vanwaar haar dit toekomt. Ze beseft goed dat ze het geenszins verdient. Ze voelt zo'n verlangen om de Heer te loven dat ze in het niet zou willen verdwijnen en duizendmaal voor Hem doodgaan. Onmiddellijk zou ze zware beproevingen willen doorstaan, zonder iets anders te kunnen doen. Ze verlangt onmetelijk naar boete, naar eenzaamheid en dat allen op de wereld God zouden kennen. Daardoor ontstaat een groot verdriet bij het zien dat Hij beledigd wordt. Over dit alles spreken we in 't bijzonder in het komende verblijf. Want al doen deze dingen zich hier ongeveer op dezelfde manier voor als in het volgende, de uitwerkingen zijn sterk verschillend. Ik zei immers **dat de ziel die God tot hier bracht, grote dingen zal zien,**

als ze zich inspant om vooruit te komen. 8. O, moet je de onrust zien van deze kleine witte vlinder, die toch nooit in zijn leven zo kalm en rustig was! Het is waard God erom te loven! Want als hij niet weet waar zich neer te zetten, waar zich te vestigen dan is het omdat hij nooit zo'n rust heeft gekend. Hij is ontevreden over alles wat hij op aarde ziet. Vooral wanneer God hem vaak van die wijn geeft. Haast elke keer wint hij er iets bij. Voortaan telt het werk niet meer dat hij als worm verrichtte toen hij beetje bij beetje zijn omhulsel weefde. Hij heeft nu vleugels gekregen. En hoe je nog tevreden stellen met stap voor stap vooruit te gaan wanneer je kunt vliegen? Al wat hij voor God kan doen lijkt hem gering naast zijn verlangen. Hij overschat niet langer het lijden van de heiligen nu hij uit ervaring de hulp kent die de Heer kan geven. God vormt de ziel zo om dat men haar niet meer terugkent, zelfs haar voorkomen niet. Zwak als ze was waar het om boete ging ziet men haar nu sterk. Haar gehechtheid aan bloedverwanten, vrienden of goederen – waar ze nog meer aan gebonden leek door haar inspanningen, haar voornemens en haar wil om ervan los te komen – weerhoudt haar ziel niet langer. Het valt haar zelfs zwaar te doen wat ze moet doen, wil ze God niet beledigen. Alles vermoeit haar sedert ze het bewijs heeft dat de schepselen haar niet de echte rust kunnen geven. (V IB 2, 7-8)

De diepe genade van de vijfde verblijven is de vereniging van wil, dat wil zeggen die van de ziel en die van God. De heilige Teresa stelt het eerst voor (hoofdstuk 1) door de maximale uitdrukking ervan te beschrijven, het gebed van eenheid vergezeld van sterke genaden van rust en zekerheid (1.9), maar vervolgens (hoofdstuk 3) beschrijft ze deze genade in een minder buitengewone vorm, teruggebracht tot de eenvoudigste uitdrukking, tot het essentiële, namelijk de wilsvereniging (4,5). Hier vinden we de belangrijke inzet van de passage van Gethsemane terug.

3. Een Vastentocht die zich verdiept. Waar staan we?

De drie werken van barmhartigheid (aalmoezen, gebed en vasten) die door de liturgie van Aswoensdag werden gegeven, dienen als bakens voor ons om het pad naar waarde te schatten, een pad zowel afgelegd door het lectionarium als door het boek der Verblijven. De overheersende rol van de genade en de intrede in het mysterie, die we hebben beschreven, veranderen hierin niets, integendeel. La Madre benadrukt dat het binnengaan in de contemplatie ook die is van een diepere liefdadigheid. De naastenliefde, de 'werken' in al hun vormen hebben er een beslissende plaats. In het derde hoofdstuk benadrukt Thérèse:

Wanneer ik sommigen zo ijverig en zodanig ingekapseld hun gebed zie onderzoeken dat ze zich niet durven roeren, noch hun gedachten afwenden om te voorkomen dat hun iets van hun genoegens en hun devotie zou ontglippen, dan besluit ik daaruit dat ze weinig begrijpen van de weg die tot de vereniging voert. Ze menen dat alles zich daartoe beperkt. Maar neen, zusters, neen. De Heer wil daden. Zie je een zieke aan wie je enige verlichting kan brengen, hecht er dan weinig belang aan deze godsvrucht kwijt te raken. Ontferm je over haar. Als zij lijdt, lijd dan zelf ook. En is het nodig, vast dan opdat zij eet in jouw plaats. Niet zozeer voor haar maar wel omdat je weet dat de Heer het zo verlangt. Dit is de ware vereniging met zijn wil. En hoor je dat iemand volop geprezen wordt, laat het je meer verheugen dan wanneer je zelf geprezen zou worden. Het is gemakkelijk. Echt waar. Want ben je nederig dan zul je eerder bedroefd zijn omdat men je prijst; maar zich verheugen wanneer de deugden van onze zusters bekend worden is een groot iets. Evenals wanneer we in een van hen een gebrek bemerken, het jammer vinden en verbergen, alsof het om onszelf ging. (V IB 3, 11)

Br. Guillaume Dehorter (klooster van Avon)

Maandag 22 maart: Zijn liefde onthalen

« Ik ben het licht van de wereld. Wij Mij volgt, dwaalt niet rond in de duisternis, maar zal het licht van het leven bezitten. » Joh 8, 12

« De ware dienaar van God, degene die Zijne Majesteit verlicht en leidt op de echte weg, voelt, temidden van de verschrikkingen die men aan hem voorstelt, zijn verlangen groeien om niet stil te staan. » *Weg (Escorial) 36,5*

Jesus Christus, innerlijk licht, laat mijn duisternis niet tot mij spreken, laat mij uw liefde verwelkomen!

Drieluik van de zeven Smarten
Albrecht Dürer

Dinsdag 23 maart: Het mysterie van het Lijden

« Wanneer gij de Mensenzoon omhoog zult hebben geheven, dan zult gij inzien dat IK BEN... » Joh 8, 28

« Om terug te komen op wat ik zei: we gaan dus nadenken over iets uit het lijdensverhaal,... Het verstand zoekt de grote oorzaken van de verlatenheid, het grote verdriet en de grote pijnen van Zijne Majesteit. Daarbij ook andere dingen die eruit te putten zijn, wanneer het verstand werkzaam is en geleerd...! » *Leven, 13, 12 p. 151*

Ik beschouw Christus aan het kruis en ik verwelkom zijn liefde.

Woensdag 24 maart: Een diepe vrijheid

« Als de Zoon u vrijmaakt, zult gij werkelijk vrij zijn. » Joh 8, 36

« Wanneer God, je ertoe brengt van dit water te drinken, ... zal je begrijpen hoe de echte liefde van God (als zij machtig is, totaal vrij van de aardse zaken, en hoog boven alles verheven) hoe hij de Heer is over alle elementen en de wereld. » *Weg (Escorial) 31,2*

Moge uw liefde mij bevrijden van alle banden die mij ketenen!

Donderdag 25 maart: Feest van de Aankondiging van de Heer

« Nu zei Maria: " Zie de dienstmaagd des Heren; mij geschiede naar uw woord. " » Lc 1, 38

« Geen enkele dame kan de koning zo doen zwichten als de nederigheid; zij bracht hem uit de hemel in de schoot van de Maagd, en het is door de nederigheid dat we hem in onze ziel kunnen brengen. » *Weg (Escorial) 24, 2*

De Maagd Maria toont ons de weg van het "JA"!

Vrijdag 26 maart: Loof de Heer!

« Zing een lied, een loflied voor Jahwe, want Hij heeft het leven van de arme uit de macht van de boosdoeners gered. » Jer 20, 13

« ...meestal is het zo – stelt de barmhartigheid van God mij gerust. Hij toch heeft me uit zoveel zonden weggehaald, en zal nu zijn hand niet terugtrekken om me verloren te laten gaan. » *Leven, 38, 7 p.404*

Laten we de wonderen van God in de geschiedenis van de mensheid bezingen...

Zaterdag 27 maart: Hij woont in ons

« Bij hen zal Ik wonen; Ik zal hun God zijn en zij mijn volk. » Ez 37, 27

« Beelden we ons dus in dat er in ons binnenste een paleis is, onschatbaar rijk, geheel en al gebouwd in goud en edelgesteente. ...In dit paleis woont deze grote Koning die je Vader wil zijn. Hij zetelt op een kostbare troon en deze troon is je hart. » *Weg, 28, 9 p.185*

Ik kom tot u die in mijn hart woont en ik stel u al mijn broeders en zusters in de mensheid voor.